

lovadbo, vam v kazen ne bomo telovadili. Videla se jim bode osupjenost na obrazu; čestokrat bodo se celo jokali ter prosili: Naj telovadimo, bodemo pridni

Učenci se kolikor toliko med vajami vgrejejo; da se pa, posebno v zimskem času in o slabem vremenu, kdo ne prehladi, naj se jim zadnjih 5 — 6 minut kaj zanimivega bere, s tem se vse nepotrebno besedovanje prestriže.

Učni načert govori tudi o igrah. A v učilnici ni prostora za-to: Pomladanski in poletni čas, kadar je vreme ugodno, gre se z mladino o prostih dneh pod milo nebo, v kak gozd, na trato; tam se izpeljajo že znane igre, saj jih mladost sama zna; nekoliko se jih pa še priučí. Pustimo ji pod milim nebom vso prostost — ne mislim pa razuzdanosti — naj se veseli in raduje; saj ti srečni časi bodo itak hitro zginili, ostal bode o njih le še prijeten spomin. Tako bode obvarvana mladina mnogoterih nerodnosti in pregreškov.

Srečna toraj je mladina, ki se v mladosti svoji po otročje razveseljevati zamore, se ve pod nadzorstvom; Schiller pravi: „*Spiele, liebliche Unschuld! Noch ist Arkadien um dich, Und die freie Natur folgt nur dem fröhlichen Trieb; Noch erschafft sich die üppige Kraft erdichtete Schranken, Und dem willigen Muth fehlt noch die Pflicht und der Zweck. Spiele! Bald wird die Arbeit kommen, die hagre, die ernste, Und der gebietenden Pflicht mangeln die Lust und der Muth*“.

Koliko in kako zadostuje pri učenkah, to že tako vsakdo ve. — Vervi ni prezirati. Veliko vaj naredi se s palicami, tudi v šoli lahko; te tako niso drage. Slednjič so še ročaji (Hanteln).

Toliko, mislim, zadostovalo bi prvo šolsko leto. Na tej podlagi naj se dalje telovadba razširja tudi druga šolska leta; vaj nikdar ne zmanjka.

Pripomočki: „*Turnschule von Niggeler, 2 dela, M. Kloss, Fr. Riedl. Sl. matica izdala je dva dela, videl sem le družega, ju je težko dobiti, Zima*“ i. t. d.

Ob kratkem, namen telovadbi v ljudski šoli bodi: urnost, gibčnost, rednost in segurnost, potem je še le moč. Toliko skušnja uči.

Inocencij.

Iz deržavnega zbora.

V četrtek, 24. februarija, je govoril zoper predlog Lienbacherjev poslanec dr. Sues, profesor na Dunaji. Govoril je mnogo a stvarnega je malo povedal; med drugim je rekel, da se keršanski nauk nikjer ni odpravil iz šol, kakor samo v Lucernskem kantonu v Švici. (Pred enim letom so keršanski nauk odpravili iz šol na Francoskem, v Belgiji se keršanski nauk ne prišteva šolskim predmetom, duhovnom je le dovoljeno, da smejo zunaj šolskih ur otroke posebej pou-

čevati v kersanskem nauku.) Vladi pa je očital, da baranta (die Regierung verschleisst), t. j. ona obeta in daje, a zopet prejema, ima tedaj v zalogi obete in darila. (Skoda, da pri nas od tega nič ne vemo.) Ploskanje na levici.

25. februarija je govoril prvi poročevalec manjšine profesor Beer. Skušal je dokazovati, da poročila šolskih svetov govoré za Sletno šolsko obiskovanje, da se je ljudstvo uže tega privadilo. (Kaj pa toliko kazen zastran šolskih zamud, ali se ljudstvo res tako rado in lahko ustavlja vladnim naredbam; šolski davke je izmed najtežjih davkov za kmetovalca in obrtnika, ker ne tirja le denarja, marveč tudi otroke odteguje delu, s katerim si imajo kruh služiti.) Tudi je v imenu svoje stranke izrekel, da ta predlog spreminja osnovne državne postave in da je za to treba dve tretjini glasov, in levica bode imela tako postavo, ako bi se sprejela z navadno večino za neveljavno . . .

Poročevalec večine, poslanec Lienbacher, je dokazal, da puhlo je vse, kar je profesor Beer govoril, da so namreč ljudje zadovoljni z osemletno šolsko postavo; liberalni šolski sveti so istega mnenja, kakor liberalni poslanci v državnem zboru in poročajo to, kar se rado sliši. — Poslanca, profesorju Suess-u, je rekel, da je dokazal svojo gledališko zmožnost, on ga spoštuje kot učenjaka, a za resnega politikarja ga ne more imeti. Odgovarjaje dr. Promberju, ki je rekel, da je Sletno šolstvo najboljši pripomoček zoper pijančevanje in odušstvo, rekel je, da imajo na Dunaji Sletno šolsko obiskovanje, ako gre pa človek ob nedeljah in praznikih iz mesta, lahko se prepriča, koliko moč razodeva močno novo vino (höchste Heurige). Te besede so zbudile silen hrup in vriš na levici in tudi na galeriji. Ko je Lienbacher končal svoj govor, potegnill se je poslanec Wiesenburg za dunajsko prebivalstvo in je imenoval L. ravnarje brezvestno. Predsednik pokara za ta izraz W. Sedaj se pa oglasi poslanec dr. Herbst, rekoč: Je li pa razžaljenje dunajskega prebivalstva parlamentarično? Vstal je vsled tega zopet hud vihar v zbornici, na levici so ceptali, na galeriji so jim pa ploskali, in ker je celo vsled obilnega prahu vstal krik, da na galeriji tabak kadé ali da gori, moral je predsednik sejo pretergati. (Škandala so iskali, najdlji so ga, razžaljeni so bili levičarji, ker so hotli biti razžaljeni.) Ko se je seja zopet pričela, rekel je Lienbacher, da on ni hotel razžaliti dunajskih prebivalcev, ampak le odgovoriti dr. Promberju, ki je odušstvo postavil in pijančevanje pritraknil osemletnemu šolskemu obiskovanju. Pri glasovanji je padel nasvet manjšine, potem pa je desnica pri ustmenem glasovanji s 165 glasovi zoper 152 sklenila, da se na podlagi nasveta, ki ga je stavila večina šolskega odseka, prične posebna obravnava.

Pri 1. paragrafu je v imenu Tirolcev baron Giovanelli naznanil, da so oni glasovali za ta predlog, da pa stoje na stališči, ki so ga v tej zadevi izrazili v Tirolskem deželnem zboru, in da željno pričakujejo prilike, ko bode mogoče vso šolsko postavo premeniti in osnovati po vse drugih načelih. Ravno tako se je izrazil posl. Oelz v imenu Predarelčanov. Župnik Fischer pa je nasvetoval, naj se pri besedah »Wiederholungs- oder Fortbildungsunterricht« besedica »oder« spremeni v besedico »und«. Pred glasovanjem se oglasi levičar dr. Šturm in vpraša predsednika, ali on misli, da je potrebno dveh tretjin glasov za sprejem te postave, ali pa zadostuje navadna večina? Predsednik je mirno odgovoril in temeljito dokazal, da ta predlog ne spreminja osnovnih postav, da se toraj more sprejeti z navadno večino glasov. Posl. Šturm ostaja pri svojem in nasvetuje ustmeno glasovanje, pri katerem je bil §. 1. sprejet s 160 gls. proti 148. §. 2. in vvod sta se sprejela brez ugovora. S tem je bilo doveršeno drugo branje te postave ob 4. uri popoldne 25. februarija. Ob 6. uri zvečer pa se je pričela

nova seja, da so se mogli nekateri poslanci domu peljati. Na dnevni red je postavil predsednik predlog o podaljšanju obrokov za pritožbo o zemljiščih vcenitvah in tretje branje šolske postave, a pristavil je, da pride drug predmet najprej na versto. Poslancem se ni tako zelo mudilo v zbornico, a gospod predsednik ostane pri dnevnem redu in precej ob 6. uri prične zborovanje z glasovanjem o šolski postavi, ki je bila sprejeta tudi v tretjem branji s 113 gls. proti 79. — Postava o podaljšanju obrokov za pritožbo zoper zemljiščne vcenitve je bila podaljšana na tri mesece, do konca maja. — Predsednik je sejo sklenil. S tem je bila stvar v zbornici srečno dovršena; a dunajski študentje (večidel židje) so napravili posl. Lienbacherju mačjo godbo, in s tem so prav jasno in določno pokazali, kako je Lienbacher prav imel, ko je rekel, da nova šolska postava, osemletno šolsko obiskovanje, samo na sebi ne stori še človeka boljšega in pametnejšega, dijaki namreč se dosti šolajo, a védejo se bolj neolikano, kakor poulični pobalini. Stvar pride še v gosposko zbornico.

Slovstvena naznanila.

„Prosvetni glasnik“. V poslednjem listu smo obétali svojim čitateljem poročati natánčneje in izvrstnejše ob izvrstnih srbskih novinah, ki nosé na čelu svojem imé »Prosvetni glasnik«, izhajajočih v Belem Gradu po dvakrat na mesec v velike oblike zvezkih po tri, štiri pola, a časi ob ugodnej priliki tudi do pet pól. — S proračúnskim zakónom je bila po predlógu prejšnjega srbskega ministra prosvéte ter cerkvenih poslov g. St. Boškovića vlni odobréna potrebna svota za izdajanje zvaničnega (vradnega) prosvetnega lista. Kar se tiče vsebine, objavljajo te novine važnejše vradne novósti, zakone in naredbe po stroki zgóraj oménjenega ministerstva; izvóde iz zapísnikov o delováni »glavnega prosvetnega svéta«, sósebnó obča ter stročna vprašanja po družem členu vredénja tega svéta; pravila in programe za profesorske ter učiteljske izpíte in nastavne (učne) načrte, kako je tréba predavati nauke ter umételjnósti v srednjih in osnovnih (početnih) učilnicah; razglašujo se dalje v tem listu izvódi iz zapísnikov »narodne skupštine« (katero se lahko prispodáblja z našim državnim zborom) govoreči o javnem poučevánji in narodnej prosveti; izvéstja ob izvrstnih ter océnjenih spisih šolske in naučne književnosti, katera se tiskajo o državnih troških; izvéstja glavnih učilniških nadzornikov o stanji in napredováni osnovnih učilnic; letna ravnateljska izvéstja srednjih učilnic o tvarnem (materijalnem) ter duševnem stanji, a vrhu vsega tega tudi o naučnem vspehu dotičnih zavódog, posnéta a tudi v celini, kadar je potrebno in primérno.

Ta poročila se tiskajo o troških dotičnih zavódog tudi posébe v knjižicah učencem ter njih roditeljem in skrbnikom (kuratorjem) v rabo. »Prosvetni glasnik« prinaša vsa namésčénja profesorjev in suplentov »vélike škole« (vseučilišča belgrádskega) ter srednjih učilnic; dalje namésčénja učiteljev in predavalecov srednjih šol, kakor tudi namésčénja, premésčénja, nagrade in odlikoványa, a tudi učiteljev ter učiteljic odpuščénja iz služeb osnovnih učilnic. Vrhu vsega tega objavlja list izvóde iz zapísnikov o delováni književnih in učénih srbskih ter ostalih južnih slovanskih družtev, a ob priliki po potrebi tudi belézke o tujih družtvih, kar se tiče znatnih kulturnih pojavov ter naučnih iznajdeb, vzlasti na polji javnega napredka; recenzije ter predmetne (objektivne) sódbe ob učilnih in naučnih knjigah ter ob umeteljnih delih javnemu napredku naménjenih. Napósled se tiskajo v »Prosvetnem glasniku« časi tudi razpráve